

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 169/2017-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 30. mája 2017 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta, zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Rudolfa Tkáčika o sťažnosti [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Bohuslavom Gelatkom, Námestie SNP 17, Rajec, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 25 Cb 107/1995 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 25 Cb 107/1995 p o r u š e n é b o l i .

2. Okresnému súdu Bratislava I p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 25 Cb 107/1995 konal bez zbytočných prietáhov.

3. [REDACTED] [REDACTED] priznáva finančné zadost'učinenie v sume 10 000 € (slovom desaťtisíc eur), ktoré je Okresný súd Bratislava I povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Bratislava I je povinný uhradiť [REDACTED] [REDACTED] trovy konania v sume 468,51 € (slovom štyristošesťdesiatosem eur a päťdesiatjeden centov) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Bohuslava Gelatku, Námestie SNP 17, Rajec, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 169/2017-12 z 21. marca 2017 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť [REDACTED] [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 25 Cb 107/1995 (ďalej aj „namietané konanie“).

2. Z obsahu sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa v konaní vedenom pred okresným súdom pod sp. zn. 25 Cb 107/1995 pôvodne domáhal zaplatenia sumy 111 349,- Sk (4 876,85 €) s príslušenstvom z titulu finančného vyrovnania z predčasne ukončenej lízingovej zmluvy. Žaloba bola v uvedenej veci podaná 22. februára 1995. Aj napriek skutočnosti, že odo dňa začatia tohto konania do súčasnosti uplynulo už viac ako 22 rokov, do dnešného dňa nie je toto konanie právoplatne skončené.

Sťažovateľ v sťažnosti podrobne popisuje obdobia nečinnosti okresného súdu a v nadväznosti na to konštatuje, že v dôsledku neefektívnej a nesústredenej činnosti a procesných pochybení okresného súdu dochádza podľa jeho názoru k neprimeraným priet'ahom. Listom zo 14. novembra 2016 podal sťažovateľ predsedovi okresného súdu sťažnosť na priet'ahy v konaní, ktorá bola vyhodnotená ako nedôvodná, pretože od poslednej sťažnosti z 24. júna 1999 okresný súd prieběžne koná. K sťažnosti sa vyjadril aj vyšší súdny úradník, ktorý k veci uviedol, že zákonná sudkyňa je dlhodobo práceneschopná, z čoho sťažovateľ vzhľadom na doterajší priebeh konania usudzuje, že skončenie jeho veci v primeranej lehote nemožno očakávať.

3. Na tomto základe sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd podľa čl. 127 ústavy vyslovil, že postupom okresného súdu v namietanom konaní bolo porušené jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Zároveň sťažovateľ požaduje, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných priet'ahov, priznal mu primerané finančné zadost'učinenie v sume 25 000 € a náhradu trov právneho zastúpenia.

4. Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. Spr. 3280/2017 zo 6. apríla 2017, ktorý bol spolu s vyžiadaným spisom doručený ústavnému súdu 18. apríla 2017. Predsedníčka okresného súdu v ňom vyjadrila súhlas s upustením od ústneho pojednávania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde a predložila chronológiu dosiaľ vykonaných úkonov okresného súdu. K samotnej ústavnej sťažnosti uviedla: «... musím konštatovať, že konanie vo veci sp. zn. 25Cb/107/1995 je poznačené nečinnosťou súdu v období odo dňa 13.11.1997 do 18.07.2007 a ďalej odo dňa 21.01.2013 do dňa 06.12.2013. Zároveň si však dovoľím poukázať na skutočnosť, že k predĺženiu konania prispel aj žalovaný, ktorý pri vyhotovovaní znaleckého posudku nespolupracoval so znaleckým ústavom a opakovane mu na výzvy nepredložil doklady potrebné na vypracovanie znaleckého posudku, za čo bola žalovanému uložená poriadková pokuta. Ďalej poukazujem na skutočnosť, že namietaná vec sp. zn. 25Cb/107/1995 bola opakovane predkladaná odvolaciemu a dovolaciemu súdu na rozhodnutie o riadnych

a mimoriadnych opravných prostriedkoch. Z uvedeného dôvodu sa spis nachádzal na Mestskom súde v Bratislave v období od 17.01.1996 do 06.05.1996, na Krajskom súde v Bratislave v období od 22.04.2009 do 30.06.2010, od 24.01.2011 do 02.01.2012, a na Najvyššom súde Slovenskej republiky v období od 20.04.2012 do 13.06.2012, od 24.08.2012 do 19.12.2012, a naposledy od 05.12.2014, pričom Najvyšší súd Slovenskej republiky následne namietaný spis vrátil Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie a spis bol vrátený na tunajší súd až dňa 26.09.2016. Šetrením som zistila, že príčina nečinnosti zákonnej sudkyne JUDr. Emílie Szullovej, ktorej bola pôvodne namietaná vec pridelená na prejednanie a rozhodnutie, bola okrem iného aj objektívna a došlo k nej v dôsledku dlhodobej a nadmernej zaťažnosti súdneho oddelenia zákonnej sudkyne „30Cb“, ktorá bola zároveň zákonnou sudkyňou v oddeleniach 30 Cbd, 30 Cbcud, 30 CbPv, 6 Cbi. Vysoký počet vecí v jej oddeleniach a potreba ich vybavovania v poradí, v akom boli podané na súd, neumožnili zákonnej sudkyňi bezprieťahový postup vo veci.»

5. K vyjadreniu predsedníčky okresného súdu zaujal na základe výzvy ústavného súdu stanovisko aj právny zástupca sťažovateľa. Vo svojom podaní doručenom ústavnému súdu 2. mája 2017 okrem iného uviedol: *„Nesúhlasím s názorom p. predsedníčky, že konanie je poznačené prietahmi len v ňou uvedených obdobiach. OS BA úplne zbytočne nariadil znalecké dokazovanie, nakoľko údajne sporné otázky, ktoré mali byť dokazovaním vyriešené, boli medzi sporovými stranami odstránené písomne dňa 21.10.1996 vzájomným odborným posúdením. Nariadenie znaleckého dokazovania považujem nielen za nadbytočné, ale aj protizákonné, nakoľko otázka určenia výšky ušlého zisku bola ešte pred nariadením znaleckého dokazovania medzi stranami vyriešená. Činnosť OS BA vykazuje nedostatočnú efektivitu a opakované procesné pochybenia v priebehu celého konania:*

- znalecký posudok č. 1/2009 bol vypracovaný dňa 13.02.2009, avšak pojednávanie bolo nariadené až na deň 15.10.2010,*
- nedoručovanie písomností (rozsudok, vyjadrenia a pod.) stranám,*
- porušovanie procesných práv strán konania (napr. práva na spravodlivé súdne konanie), čo malo za následok zrušenie rozsudku OS BA zo dňa 15.10.2010, spis. zn.*

25Cb/107/1995-195 (viď nález Ústavného súdu SR zo dňa 24.07.2014, spis. zn. II. ÚS 299/2013-42) a vrátenie veci (dňa 26.09.2016) porušovateľovi na ďalšie konanie.

Je pravdou, že súdny spis sa viackrát v priebehu konania nachádzal aj na Najvyššom či Ústavnom súde SR, čo však bolo vynútené porušením práv sťažovateľa súdom. Pokiaľ by sa OS BA nedopúšťal procesných chýb, nepredlžovalo by sa súdne konanie.

Pokiaľ aj žalovaný dostatočne nespolupracoval so znalcom, toto malo za následok iba nepatrné predĺženie konania v rozsahu niekoľko mesiacov. Pripomínam, že konanie trvá viac než 22 rokov. Navyše súd mohol žalovanému uložiť poriadkovú pokutu aj skôr, keďže znalec opakovane žiadal súd o predĺženie lehoty na vypracovanie znaleckého posudku pre nedostatok podkladov.“ V závere sťažovateľ dodal, že zotráva na svojom návrhu s ohľadom na výšku finančného zadosťučinenia v plnom rozsahu a uplatnený nárok na náhradu trov konania rozširuje o náhradu úkonu právnej služby spočívajúceho vo vypracovaní stanoviska k vyjadreniu okresného súdu.

6. Z obsahu súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 25 Cb 107/1995 ústavný súd zistil rovnaké skutočnosti, čo sa týka predloženej chronológie, aké uviedol okresný súd, preto ich považoval za preukázané. Na tomto mieste preto ústavný súd uvádza iba úkony, ktoré považoval za podstatné pre účely konania a rozhodovania o ústavnej sťažnosti sťažovateľa:

„Žaloba o zaplatenie sumy 4 876,- eur (111 349,- Sk s príslušenstvom, pozn.) bola podaná dňa 28.02.1995.

... Dňa 21.3.1995 bol konajúcim súdom vydaný platobný rozkaz č.k. ROB/245/95, voči ktorému podal žalovaný dňa 18.04.1995 odpor. Následne bol dňa 25.4.1995 žalovaný vyzvaný na úhradu súdneho poplatku za podaný odpor.

Dňa 21.9.1995 bolo vo veci nariadené pojednávanie, na ktorom konajúci súd rozhodol tak, že žalobe v plnom rozsahu vyhovel a zaviazal žalovaného na úhradu sumy 4 876,- eur spolu s príslušenstvom. Voči rozsudku č.k. 25Cb 107/1995 zo dňa 21.9.1995 podal žalovaný dňa 10.11.1995 odvolanie a žalobca bol 20.11.1995 vyzvaný, aby sa k podanému odvolaniu vyjadril.

... Dňa 26.03.1996 Mestský súd v Bratislave zrušil rozsudok č.k. 25Cb 107/1995 zo dňa 21.9.1995 a vrátil vec konajúcemu súdu na ďalšie konanie.

Dňa 19.9.1996 sa konalo na prvostupňovom súde pojednávanie, ktoré bolo odročené na základe žiadosti oboch účastníkov konania na neurčito.

Listom zo dňa 21.10.1996 žiadal právny zástupca žalovaného o vytýčenie termínu pojednávania. Dňa 05.11.1996 požiadal žalobca o zmenu žaloby.

... Pojednávanie dňa 13.2.1997 bolo odročené na neurčito, na pojednávaní bol predložený vzájomný návrh žalovaného, ku ktorému sa vyjadril žalobca na výzvu súdu zo dňa 3.11.1997 listom zo dňa 13.11.1997.

Uznesením zo dňa 18.07.2007 č.k. 25Cb 107/1995-107 súd pripustil zmenu žaloby v zmysle podania zo dňa 05.11.1996.

Uznesením zo dňa 20.07.2007 č.k. 25Cb 107/1995-109 súd ustanovil znalca z odboru ekonómie a manažment, ktorý prípisom zo dňa 15.10.2007 požiadal o predĺženie na vypracovanie znaleckého posudku o min. 45 dní, prípisom zo dňa 8.1.2008 o ďalších min. 45 dní, nakoľko žalovaný nepredložil znalcovi požadované doklady. Z dôvodu neposkytnutia súčinnosti žalovaného vyzval konajúci súd dňa 8.7.2008 žalovaného na poskytnutie požadovaných dokladov znalcovi. Dňa 8.7.2008 súd prípisom oznámil ustanovenému znalcovi, že trvá na vypracovaní znaleckého posudku, nakoľko znalec prípisom zo dňa 4.7.2008 vrátil poskytnuté podklady k znaleckému posudku z dôvodu, že nie je možné znalecký posudok vypracovať pre nedostatok podkladov. Dňa 19.8.2008 žalovaný doručil konajúcemu súdu požadované doklady. Dňa 4.8.2008 konajúci súd uznesením č.k. 25Cb/107/1995 uložil žalovanému poriadkovú pokutu.

Dňa 4.3.2009 konajúci súd uznesením č.k. 25Cb/l 07/1995 - 176 priznal znalcovi znalečné vo výške 1 243,88 eur.

Dňa 4.3.2009 konajúci súd vyzval žalobcu a žalovaného, aby sa vyjadrili k vypracovanému znaleckému posudku, ku ktorému sa následne vyjadrili žalovaný dňa 1.4.2009. Dňa 9.4.2009 žalobca podal odvolanie voči uzneseniu č.k. 25Cb/107/1995 - 176 zo dňa 4.3.2009, o ktorom rozhodol Krajský súd v Bratislave uznesením č.k. 2Cob 126/2009-185.

Dňa 15.10.2010 súd nariadil vo veci pojednávanie, na ktorom bol vyhlásený rozsudok. Dňa 6.12.2010 žalobca podal odvolanie voči rozsudku č.k. 25Cb 107/1995 - 195 zo dňa 15.10.2010, následne bol dňa 28.12.2010 vyzvaný na úhradu súdneho poplatku za podané odvolanie.

... Rozsudkom zo dňa 24.11.2011 č.k. 1Cob/18/2011-220 Krajský súd v Bratislave potvrdil rozsudok Okresného súdu Bratislava I zo dňa 15.10.2010 č.k. 25Cb 107/1995-195.

Dňa 22.02.2012 doručil žalobca konajúcemu súdu dovolanie voči rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo dňa 24.11.2011 č.k. 1Cob/18/2011-220 a následne bol dňa 29.2.2012 vyzvaný žalobca na úhradu súdneho poplatku za podané dovolanie.

... NS SR prípisom zo dňa 7.6.2012 vytkol prvostupňovému súdu vady pri doručovaní rozsudku z čoho dôsledku rozsudok nenadobudol právoplatnosť a preto žiadal o vykonanie nápravy... NS SR uznesením zo dňa 22.11.2012 č.k. 2 Obo 33/2012 dovolanie žalobcu odmietol.

Uznesením tunajšieho súdu zo dňa 06.12.2013 č.k. 25Cb 107/1995-261 konajúci súd rozhodol o trovách konania. Dňa 4.2.2014 bolo vydané opravné uznesenie.

Prípisom zo dňa 21.10.2014 NS SR vyzval konajúci súd na základe Nálezu ÚS SR č. II ÚS 299/2013-42 na zaslanie spisu na ďalšie konanie a tento mu bol dňa 5.12.2014 doručený.

Dňa 29.2.2016 NS SR uznesením č.k. 2 Obdo 74/2014 rozsudok KS BA z 24.11.2011 č.k. 1 Cob/18/2011-220 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Následne dňa 6.9.2016 KS BA uznesením č.k. 2Cob/159/2016-302 rozsudok Okresného súdu Bratislava I č.k. 25Cb 107/1995 - 195 zo dňa 15.10.2010 v znení opravných uznesení a uznesení o trovách zrušil a vrátil na ďalšie konanie. Predmetné uznesenie bolo doručené účastníkom konania dňa 24.11.2016

Dňa 14.11.2016 bola prijatá na tunajšom súde sťažnosť žalobcu, o ktorej vybavení bol žalobca upovedomený prípisom zo dňa 25.11.2016.

Dňa 3.4.2017 bol spis v zmysle Dodatku č. 3 k Rozvrhu práce na rok 2017 pre OS BA I pridelený novej zákonnej sudkyňi JUDr. Miriam Repákovéj. “

Zároveň ústavný súd zistil, že v čase jeho rozhodovania nebolo napadnuté konanie právoplatne skončené.

7. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou, stanoviskami účastníkov konania, ako aj s obsahom spisu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

8. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Sťažovateľ sa sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov a súčasne sa domáhal aj vyslovenia porušenia svojho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

10. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

11. Pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie vyššie označených práv vychádza ústavný súd zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04). Uvedené platí aj vo vzťahu k osobe, voči ktorej je nárok uplatnený.

12. Základnou povinnosťou súdu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

13. Táto povinnosť súdu vyplývala do 30. júna 2016 z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. V súčasnosti od 1. júla 2016 tieto povinnosti vychádzajú zo zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), najmä z čl. 17 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priet'ahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

14. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila i v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval aj v danom prípade.

15. Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že predmetom napadnutého konania je rozhodovanie o zaplatení sumy 4 876 € predstavujúcej finančné vyrovnanie z titulu predčasného ukončenia zmluvy o finančnom lízingu. Konania tohto typu tvoria štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, preto vec nemožno posúdiť ako právne zložitú. V posudzovanej veci nešlo ani o skutkovo komplikovanú záležitosť, ktorá by vyžadovala osobitný prístup okresného súdu. Priet'ahy v konaní na okresnom súde preto nie je možné považovať za dôsledok vyvolaný právnou

alebo skutkovou zložitou prerokúvanej veci. Napokon, ani okresný súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti nepoukázal na mimoriadnu zložitost' napadnutého konania, ktorá by ospravedlňovala jeho doterajšiu dĺžku.

16. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných priet'ahov v napadnutom konaní, bolo správanie sťažovateľa ako strany sporu v procesnom postavení žalobcu. Ústavný súd z obsahu zapožičaného spisu okresného súdu nezistil žiadne skutočnosti, ktoré by bolo možné pripísať na ťarchu sťažovateľa v súvislosti s doterajšou dĺžkou napadnutého konania alebo spomalením jeho priebehu. Ani predsedníčka okresného súdu vo vyjadrení k sťažnosti na takéto skutočnosti nepoukázala. Naopak, ústavný súd zistil, že sťažovateľ vyvíjal aktivitu, pokiaľ ide o urýchlenie postupu okresného súdu, a to viacerými sťažnosťami na priet'ahy v konaní adresovanými predsedníčke okresného súdu (20. júla 1998 a 14. novembra 2016).

17. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup okresného súdu v napadnutom konaní. Ústavný súd pritom vychádzal zo svojej konštantnej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné priet'ahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

18. Najdlhšie obdobie úplnej nečinnosti okresného súdu (takmer 10 rokov) bolo zistené od podania vyjadrenia sťažovateľa z 13. novembra 1997 ku vzájomnému návrhu až do 18. júla 2007, keď okresný súd pripustil zmenu žaloby v zmysle podania sťažovateľa z 5. novembra 1996, ktoré uznala vo svojom vyjadrení i predsedníčka okresného súdu. Okrem toho, ďalšie obdobia absolútnej nečinnosti okresného súdu možno identifikovať v čase od podania vzájomného návrhu žalovaného na pojednávaní uskutočnenom 13. februára 1997 do 3. novembra 1997, keď okresný súd zaslal vzájomný návrh sťažovateľovi s výzvou na vyjadrenie sa k nemu (vyše 8 mesiacov) v období od vydania uznesenia z 20. júla 2007, ktorým okresný súd ustanovil znalca do 8. júla 2008, keď okresný súd vyzval žalovaného na poskytnutie súčinnosti znalcovi (vyše 12 mesiacov) a v období,

na ktoré poukázala i predsedníčka okresného súdu, tzn. od 21. januára 2013, keď bolo stranám sporu doručené uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorým bolo rozhodnuté o dovolaní sťažovateľa do 6. decembra 2013, keď okresný súd rozhodol o trovách konania, čo predstavuje ďalších takmer 12 mesiacov. Okrem toho, po doručení zrušujúceho uznesenia krajského súdu stranám sporu 24. novembra 2016 (a po podaní sťažnosti na prietahy v konaní predsedníčke okresného súdu 14. novembra 2016) zostal okresný súd naďalej nečinný a do podania ústavnej sťažnosti 3. februára 2017 nevykonal jediný úkon (2 mesiace). Celková doba absolútnej a ničím neodôvodnenej nečinnosti okresného súdu, v ktorej okresný súd nevykonal žiaden úkon smerujúci k rozhodnutiu vo veci, tak predstavuje 12 rokov a 10 mesiacov. Uvedená nečinnosť okresného súdu nie je ospravedlniteľná, pretože súd nevykonával vo veci úkony, ktoré mali smerovať k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ počas súdneho konania nachádzal, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy (pozri napr. I. ÚS 41/02). Na celkovú dĺžku konania mala nepochybne vplyv aj tá okolnosť, že žalovaný nespolupracoval so znalcom a ani na opakované výzvy nepredložil znalcovi dokumenty potrebné k vypracovaniu znaleckého posudku, za čo mu bola (avšak až po roku trvajúcej nespolupráce, pozn.) okresným súdom uložená poriadková pokuta.

19. Ústavný súd v súlade so svojou ustálenou judikatúrou (napr. IV. ÚS 98/2012) pričítal na ťarchu okresného súdu aj skutočnosť, že jeho rozhodnutia vydané v namietanom konaní boli odvolacím súdom (resp. dovolacím súdom) zrušené a vec bola vrátená prvostupňovému súdu na ďalšie konanie z dôvodov, ktoré taktiež svedčia o neefektívnom postupe okresného súdu v napadnutom konaní. Na uvedené poukázal i sťažovateľ vo svojom stanovisku z 2. mája 2017. Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy môže dôjsť nielen neodôvodnenou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou, resp. nesústredenou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty účastníkov konania v primeranom čase (m. m. napr. II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

20. Vzhľadom na uvedené ústavný súd už nevymedzoval prípadné ďalšie kratšie úseky nečinnosti alebo neuvádzal príklady neefektívnej a nesústredenej činnosti okresného

súdu. Doterajšia dĺžka napadnutého konania presahujúca 22 rokov je v zmysle ustálenej judikatúry ústavného súdu z ústavnoprávneho hľadiska neakceptovateľná a sama osebe je spôsobilým dôvodom na vyslovenie porušenia základného práva účastníka, resp. strany takého konania, na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. IV. ÚS 127/08, IV. ÚS 155/09, IV. ÚS 82/2010).

21. V súvislosti s argumentáciou predsedníčky okresného súdu predostretou v jej vyjadrení zo 6. apríla 2017, ktorá prietahy v konaní odôvodnila i veľkým počtom vecí v oddelení, ústavný súd zdôrazňuje, že doterajšia judikatúra ústavného súdu v tomto smere formulovala stanovisko, podľa ktorého nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní (I. ÚS 35/03, II. ÚS 52/99). Argumenty okresného súdu súvisiace s dlhodobou a nadmernou zaťaženosťou súdneho oddelenia zákonnej sudkyne preto nemôžu byť pripočítané na ťarchu účastníka konania a nemajú povahu okolností, ktoré by vylučovali zodpovednosť súdu, ktorý je príslušný na rozhodnutie vo veci.

22. Na základe vyhodnotenia uvedených kritérií dospel ústavný súd k záveru, že dlhodobou neodôvodnenou nečinnosťou, ako aj neefektívnou činnosťou okresného súdu v napadnutom konaní, ktorého už doterajšia celková dĺžka je z ústavného hľadiska celkom zjavne neakceptovateľná, došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj jeho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto vyslovil, že označené práva sťažovateľa porušené boli (bod 1 výroku tohto nálezu).

III.

23. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy druhej vety ak porušenie práv alebo slobôd podľa čl. 127 ods. 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

24. Vychádzajúc z toho, že ústavný súd konštatoval porušenie základného práva sťažovateľa zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj zo skutočnosti, že posudzované konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu právoplatne skončené, bolo potrebné prikázať okresnému súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 25 Cb 107/1995 konať bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku nálezu).

25. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

26. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

27. Sťažovateľ žiadal o priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 25 000 €, pretože *„vzniknuté prietahy nie je možné nijako odstrániť, čím (mu, pozn.) vznikla nenapraviteľná ujma spočívajúca najmä v nespravodlivosti a pretrvávajúcom stave právnej neistoty“*. Domnieva sa, že touto sumou by ústavný súd aspoň čiastočne zmiernil dôsledky spôsobené prietahmi.

28. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje

nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádzalo do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

29. Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania vedeného okresným súdom (vyše 22 rokov) a v rámci neho na celkové obdobie absolútnej a neodôvodnenej nečinnosti okresného súdu (12 rokov a 10 mesiacov), ako aj na jeho neefektívnu činnosť, berúc do úvahy predmet konania na okresnom súde, správanie sťažovateľa a všetky okolnosti daného prípadu, ústavný súd považoval priznanie sumy 10 000 € za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde (bod 3 výroku nálezu).

30. Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku jeho právneho zastúpenia advokátom JUDr. Bohuslavom Gelatkom. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

31. Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2016, ktorá bola 884 €. Úhradu priznal za tri úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie sťažnosti a stanovisko k vyjadreniu okresného súdu) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Úhrada za tri úkony právnej služby vykonané v roku 2017 (3 x 147,33 €) predstavuje spolu s režijným paušálom (3 x 8,84 €) sumu 468,51 € (bod 4 výroku nálezu).

32. V zmysle ustanovenia § 11 ods. 3 vyhlášky základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna šestina výpočtového základu vo veciach zastupovania pred ústavným súdom, ak predmet sporu nie je možné oceniť peniazmi. Predmetom konania pred ústavným súdom je ochrana základných práv a slobôd, ktorá nie je oceníteľná peniazmi. Ak teda právny zástupca sťažovateľa hodnotu jedného úkonu právnej pomoci vyčíslil s poukazom na § 10 ods. 1 vyhlášky, postupoval nesprávne, a preto ústavný súd zvyšnej časti návrhu týkajúceho sa trov konania nevyhovel.

33. Náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

34. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. mája 2017